

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 «
 Helyben háshos hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 «
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kérésre visszafizet
 vagy megőrszésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

A király itthon.

A magyar király hazaérkezett magyar székvárosába. A válság hozta közénk; a magyar válság annyira kiélesedett, hogy sürgős megoldása csak Budapestről lehetséges.

Két áramlat küzd egymással. A függetlenségi párt türelmetlen elemei ki akarják szorítani a hatvanheteseket a hatalomból s azt hiszik, a király átadja nekik egyedül a kormányt. A másik áramlat ezzel ellentétben meg van győződve róla, hogy a király most egyáltalán nem hajlandó a függetlenségi párttal egyedül egyezkedni s inkább jön egy darabont-kormány, mint tisztán függetlenségi minisztérium. Ez az áramlat a haza érdekében a jelenlegi pártviszonyok fenntartása mellett keresi a válságból kivezető utat.

A király jelenléte döntő befolyással lesz azoknak a tájékozására is, akik eddig — legalább külsőleg úgy mutatták — nem voltak tisztában, meddig és mit lehetséges elérniük.

Kétségtelen dolog, hogy jogunk van az önálló bankot felállítani. Ennek a jognak azonban a gyakorlati érvényesítése

úgy történik, hogy az országgyűlés törvényjavaslatot terjeszt a főrendiház hozzájárulásával a király elé az önálló bank felállításáról s a király ezt a javaslatot vagy szentesíti, vagy nem. Jogában áll a szentesítést megtagadni. Már most akkor megint rajtunk áll az elhatározás sora: a megtagadás után vagy igyekszünk valahogyan összhangot keresni a két alkotmányos tényezőnek eltérő akarata közt, vagy a »csak azért is« álláspontjára helyezkedve, Justh Gyula vezérlete alatt jusst sem engedünk.

Kinek lesz ez káros? nem vitatható. Ha a bankkérdést idejében nem rendezzük, a magunk pénzügyeit visszük kiszárvithatlan veszedelembé. Már most is az osztrák-magyar bank zálogleveleinek árfolyama egy fél százalékkal esett s kezd a hitelkereső közönség zugolódni. Azt hiszik Hollók, a nemzet hajlandó lesz kitenni anyagi egzisztenciáját a tönkrementésnek, csak azért, hogy Holló és Batthyány urakat minisztereknek tisztelhesse?

Vigyázzon a függetlenségi párt. Ma kezében van a jövő — első sorban a saját jövője. Ahová vezet a nemzetet,

úgy intézte el saját sorsát is. Ha sikertelen válságba sodornak, ha fiasóhoz vezetnek bennünket, hamarabb nyoma vessz az egész pártnak, mint a szabad-elvűeknek.

Köztünk a király. Alljon oda elébe a függetlenségi párt s tárják föl sziveiket egymásnak nyiltan, őszintén. Akkor megismerkedik mindenik fél a lehetőségekkel s a szerint cselekedhetnek. De gondolja meg kétszer is, mielőtt határoz. Komoly napok kezdődnek, komolyságot, személyes érdekek félretételét várjuk mindenkitől.

A politikai válság.

A király tegnap este hat napi tartózkodásra Budapestre érkezett. Ezzel a politikai válság újabb stádiumba lépett. Ma, szerdán a miniszterelnök járul a felség elé, aki értesíteni fogja a miniszterelnököt, hogy kiket kíván meghallgatni a válság dolgában. Az első audienciák csütörtökön lesznek, amikor a két házelnök, Justh és gróf Dessewffy fognak a királynál megjelenni. Meghívót kapnak még Kossuth, Andrassy, Zichy Nándor gróf, Széll Kálmán, Tisza István gróf, Lukács László és Khuen-Hédervary gróf.

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Alelnök választás a Szent István-Társulatban.

A Szent István-Társulat május hó 6-án tartja ez évi rendes közgyűlését, melynek egyik legjelentősebb pontját az alelnök választása képezi. Kétségtelen, hogy az újabb hat évi ciklusra is Giesswein Sándor dr eddigi alelnököt fogja a tagok egyhangú akarata az alelnöki székbe emelni, azt a férfit, aki kiváló egyéniségével, tudományos és közéleti téren kifejtett, osztatlan becsülést szerzett tevékenységével méltán kiérdemelte ezt az előkelő polcot. Ahhoz a hat esztendőhöz, a mit Giesswein Sándor dr a Szent István-Társulat élén töltött, az életképes gyakorlati ujtásoknak egész sora fűződik. Az ő neve fűződik mindenekelőtt a Társulat új alapszabályainak megteremtése, mely egy csapással új, a gyakorlati követelményeket szem előtt tartó irányt adott a Szent István-Társulat sokoldalú működésének. Ő szorgalmazta újból s egyénisége teljes erejével a Szent István-Társulatnak ama kardinális hivatását, hogy a jó és olcsó könyvekkel látta el a magyar népet. Ezért a Társulat egyik legfiatalabb, de legéletképesebb intézménye, a pártoló tagság — mely; jelenleg már 18 ezer tagot számlál — teljesen az ő nevéhez fű-

ződik. Ő adott új tartalmat s evvel új erőt a Népiratkákra is, melyek sorozatában a lefolyt hat év alatt a szociális és gazdasági témák egész kincses háza foglalt helyet. Valamint bizonyára nagy hála kötelezte le a népet a kipróbált hírű Szent István-Társulat Naptárának feltámasztásáért, mely azóta kedvezőbb és kapósabb talán mint valaha! A nép igényeinek kielégítése mellett nem kevésbé szívén viselte a művelt közönség érdekeit is.

A rendes tagság keretébe beállította a hitvédelmi füzetek sorozatát, melyek úgy írják, mint tárgyaiknál fogva a külföld hasonló vállalataival teljesen egy színvonalon állanak. De ez ujtás életképességét bizonyítja maguknak a tagoknak rohamos szaporodása is; e füzetek közrebocsátása előtt pedig három ezer volt a rendes tagok száma, jelenleg pedig az ötezer felé közelednek irodalmi működésének színjavát is Giesswein a lefolyt hat év alatt a Társulatnak szentelte. A Tudományos és Irodalmi Osztályban két, vaskos kötet számba menő kiadványa látott napvilágot. Az egyik Giesswein Sándort, a bibliikust mutatja be: Szent Jakab Jeruzsálem püspöke címmel; a másik pedig a szociológust s e munkáját a történelmi bölcsélet és szociológiát a bécsi Leo-Cesellschaftban is előadta és megjelentette kiadványai sorában ily cím alatt Deterministische und metaphysische Geschichts Auffassung kiadványa sorában. A hitvédelmi füzetek szá-

mára írta irányjelző klasszikus munkáját társadalmi problémák és keresztény világnézet címmel s ugyancsak e füzet számára készül egy bibliikus munkája Egyiptom és a Biblia, mely az idek egyik rendes tagiletmény egyik részét fogja tenni. De Giesswein Sándor dr alelnöki működése nem csak a Szent István-Társulat irodalmi nivóját emelte, mindenre kiterjedő zsenialitása annak anyagi biztosításáról sem feledkezett meg. Neki köszönhető a Társulat új működési joga, a Kecskeméti-utcai könyvkereskedés, mely öt évi fennállása után az elsők között is első sorban áll. Az 1908-iki közgyűlésen tartott hatalmas alelnöki megnyitó beszéde sokkal inkább a közelmúlté még, sem hogy emléke elfeledett legyen. Visszhangja oly erős volt, hogy a közgyűlés diszelnöke Hornig Károly báró, rögtön 1000 koronát ajánlott fel a Szent István-Társulat Tudományos Osztályának céljaira s példája nyomán e célra rövid idő alatt több mint 10 ezer korona gyűlt egybe.

A Szent István-Társulat belső üzleti életében pedig szinte megmérhetetlenek azok a változások, melyek Giesswein Sándor dr alelnöki tevékenységének időszakára esnek. Világosan beszél erről csak e néhány számadat is. Hat évvel ezelőtt a Társulat üzletági működésüket tizennyolc tisztviselővel s körülbelül mástélszáz munkással bonyolították le, most a tisztviselők száma 48 s a munkásoké közel

Tennisz

szines női

szines gyermek

valódi amerikai

Chassala szandál

cipők

legjobb minőségben

REICHARD

áruházában kaphatók.

Politikai körökben nem sok reménnyel néznek ezen audienciák elé, minthogy a függetlenségi párt még mindig intranszigenz álláspontot foglal el, másrészerő pedig a király se katonai engedelményről, se önálló bankról hallani se akar. A Wekerle féle kibontakozási terv, melyet Polónyi leplezett le, nem igen látszik alkalmasnak a válság megoldására. Ezenkívül a Wekerle barátkozása Polónyival nagyon gyanussá tette a miniszterelnököt az alkotmánypártban és a néppártban, úgy hogy most már a 67 es pártokban is nagy a bizalmatlanság Wekerle iránt. Azt az összes pártok elismerik, hogy a Polónyival való barátkozás nagyon ártott Wekerle presztizsének.

A függetlenségi párt zöme, Justhtal az élén, most mindenképpen arra törekszik, hogy a hatalmat a párt átvégye. Beavatott politikusok azt kélik, hogy a pártnak ez az igyekezete sikerre fog vezetni mert a legfelsőbb körökben nem igen mutatkozik hajlandóság arra, hogy a kormány kizárólag a függetlenségi pártra bizassék.

Ilyen körülmények között a válság még egy jó ideig el fog tartani és nem lehetetlen, hogy valamelyes meglepetéssel fog végződni.

A volt szabadelvű párt több előkelő tagjától hallottuk, hogy az ő értesülésük szerint Hhuen Héderváry fog a királytól megbízást kapni, ha a kibontakozás a mostani többséggel nem sikerülne. Tisza István gróf a mostani viszonyok között aktív szerepre nem akar vállalkozni.

Szterényi — házelnök.

A függetlenségi pártban tegnap este befejezett dologként beszéltek arról, hogyha esetleg a függetlenségi párt jut mégis kormányra,

négyszáz! A Szent István-Társulat tankönyvkiadó vállalata akkor volt csak keletkezésben alig száz tankönyvvel, most pedig a népiskolai tankönyvek száma 206, a középiskolaiaké pedig 102. Ez utóbbi tankönyvek hat év előtt mindössze 245 helyen voltak használatban, most pedig a Szent István-Társulat középiskolai tankönyveit 1887 osztályban tanítják! Hasonlóan örvendetes az eredmény a Társulat egyéb kiadványainál is.

Giesswein Sándor dr. e sokirányú áldásos szerző munkája mellett tud időt találni arra is, hogy ne csak tevékeny munkása, de vezetője legyen jóformán az összes újabb társadalmi mozgalmaknak. Elnöke a ker. szociálistáknak s mint ilyen az országnak jóformán minden nagyobb városában tartott előadást a szociális kurzusokon s vitt vezető szerepet a kath. nagygyűléseken. Alelnöke az Orsz. Kath. Szövetségnek, egyházi elnöke a Kath. Férfi Patronagenak, ügyveze ő elnöke a Kath. Iskolaegyesületnek, képviselőházban a munkásbizottság elnöke, továbbá elnöke még a Magy. Társadalom-Tudományi társaság szociál. politikai osztályának, alelnöke a Leánykereskedés elleni ligának s ugyancsak alelnöke a Nyugatmagyarországi Földművelők Egyesületének. És ha sorra teszszük még, hogy mindezen terhes, felelős, teljes állásokat — beleértve a Szent István Társulat alelnökségét is — Giesswein Sándor dr. tisztán ügyszeretettel, minden anyagi jutalom nélkül végzi, akkor tudjuk csak a magavalója szerint méltányolni ennek az óriási munkabírásnak igazi értékét.

Justh Gyula helyébe, aki belügyminiszter lesz, Szterényi József kerül a Ház elnöki székébe.

A kereskedelmi államtitkár természetesen belép ez esetben a függetlenségi pártba. Erre már rég megvan a hajlandósága, de eddig nem látta elérkezettnek az alkalmas időt. Ha azonban függetlenségi rezsimre következik, Szterényi bizonyára képes lesz erre az elhatározásra is.

A király Budapesten.

A király tegnap délután 3 óra 30 perckor Bécsből Budapestre utazott, ahova este 7 óra 30 perckor érkezett meg a nyugoti pályaudvaron. Az udvari különvonaton a királylyal együtt Budapestre utaztak: gróf Paar és báró Bolfras főhadsegédek, Bronn, Spányik és gróf Hoyos szárnysegédek, Daruváry kabinetirodai osztályfőnök, Kerzl dr. vezértörzsorvos, udvari orvos, Margutti szárnysegéd, Than százados a katonai irodából, Nagy báró kabinetirodai osztálytanácsos, Smirzitz kormánytanácsos, Csörgeő udvari titkár, Hubel báró udvari pénztáros, Grollmann titkár és Repolusk expeditor.

A király megérkezésekor igen rossz idő volt. Az eső miatt csupán a szociálisták voltak az utcákon. Rendzavarás egyáltalán nem történt. A király, megérkezése után a várba hajtatott.

Feloszlatják a Házat.

A »N. Fr. Pr.« feltűnően foglalkozik a kibontakozás kérdésével. A lap jól értesült politikai körből azt a hírt közli, hogy a király nem volna abban a helyzetben, hogy a vezetőt a függetlenségi pártra bizná. Ha a párt mégis ilyen álláspontot foglalna el, úgy a király kénytelen lenne a nemzetet megkérdezni. A választásokat pedig a 67 es pártokból alakult kormány vezetné. A lap emez értesülésével szemben legilletékesebb forrásból azt jelentették ki, hogy a lap közleményét a legnagyobb kételkedéssel kell fogadni. A király ugyanis nem másért, mint tájékozódás végett jött Budapestre, ahol a kibontakozás módozatait nem a fenti formában kívánja megállapítani.

Törökországi állapotok.

Törökországban kezd csenedesedni minden. Az új szultán intézkedéseit minden irányban megtette, s most azok végrehajtása köti le a vezetőséget. Az érdeklődés most leginkább az exszultán iránt nyilvánul meg. Az exszultán pártja ugyanis sehogysincs belenyugodva a jelenlegi helyzetbe. Ha türi is az új szultánt, mégis a letett uralkodóval szemben követelnek jobb bánásmódot. E miatt az előjelekből ítélve még valószínűleg kellemetlenségek is lesznek.

Az újabb eseményekről a következőkben számolunk be:

Abdul Hamid állapota.

Szaloniki, május 4. Abdul Hamid őrzetere kirendelt csapat 200 emberből áll, kik közül 50 van mindig szolgálatban. Minden intézkedést megtettek, hogy gyanus ember közelébe ne férközhessék. A villa berendezése igen hiányos, úgy hogy egy tiszt Konstantiná-

polyba utazott, hogy a legszükségesebbeket megszerezze. Abdul Hamid igen nyugtalan, sokszor órák hosszáig mereven egy helyre néz s hirtelen felugrik.

Kincsek a Yildiz-kioszkban.

Berlin, május 4. (Saját tudósítónktól.) A Morgenpost jelenté Konstantinápolyból: A porta tárgyalásait az Ottomán bankkal 300.000 font előleg bevétele végett hirtelen félbeszakították állítólag azért, mert a Yildiz-kioszkban tegnap traktott vizsgálat alkalmával több arannyal és bankjeggyel megtöltött zsákok találtak.

Abdul Hamid titkos levelezése.

Róma május 4. (Saját tudósítónktól.) A Tribuna jelenté Konstantinápolyból: A Yildiz-palotában az ex szultán papírjai közt Abdul Hamidnak egy Vilmos császárhoz intézett levelét is megtalálták, melyben a német birodalomnak Törökországban nagy pénzügyi politikai előnyököt helyezett kilátásba ha a császár tekintélyét az ő érdekében latba veti. Hír szerint megtalálták a választ is, melyet Vilmos császár erre a levélre adott.

Berlin, május 4. Konstantinápolyból jelentik: Az ifju-törökök által a Yildiz kioszkban lefoglalt levelek közt állítólag néhány nagyon fontos politikai tartalmu levelet találtak, melyeket Abdul Hamid Mikós cárral és Edvárd királylyal váltott. Megtalálták továbbá a meggyilkolt Sándor szerb király igen érdekes levelét, melyben ez arra kéri az exszultánt, hogy mentse meg őt azoktól az intrikáktól, amelyeket Milán exkirály és a nemrég Bernben fellépett Krisztics volt tr. pretenendes anyja ellene folytatnak.

A közös külügyminiszter és az új szultán.

Bécsből jelentik a Budapesti Tudósítónak: V. Mohamed szultán trónralépésének a bécsi török nagykövet újból való notifikálására, amelyről ő Felsége is tudomást vett, válaszként a konstantinápolyi osztrák-magyar nagykövetség megbízást kapott, hogy a portánál fejjeze ki a közös külügyminiszterumnak a szultán jólétére és uralkodásának sikerére vonatkozó jó kívánságait.

UJDONSÁGOK.

Kérjük igen tisztelt vidéki olvasóinkat, hogy előfizetéseiket mielőbb megújítani sziveskedjenek, nehogy a lap szétküldésében e miatt akadály történjék

OLVASÓINKHOZ. Tisztelettel kérjük olvasóinkat, hogy szükségletüket lehetőleg azon cégnél sziveskedjenek beszerezni, kik lapunkban hirdetőnek és ilyen bevásárlás alkalmával mindig kérjük a „Tiszántúl“ hirdetésére hivatkozni, mert ezzel olvasóink a kiadóhivatalnak is szíveskedjenek.

A tavaszi idény beálltával

kézimunkák, hozzávalók, rövidárúk, szállag- és csipkediszek, keztyűk, harisnyák, övek, nap és esőernyők, fűzők, zsebkendők, kötények, fátolok. Vidéki rendelvények pontosan eszközöltenek.

ajánlom a n. é. vevőközönség b. figyelmébe duzan felszerelt rakfáram a legolcsóbb versenyen kívüli árak mellett u. m.

TÁTRAY GUSZTÁV
NAGYVÁRAD, Rákóczy-ut 4. sz.

Telefon 183. szám.

* **Esperesi kerületi gyűlés.** A nagyvárad központi esperesi kerület papsága tegnap tartotta tavaszi gyűlését a várad-velence plébánián. A gyűlésen megjelentek dr. *Vucskics Gyula*, *Imrik Zoltán*, *Halász Gyula*, *Richter Jenő*, *Hamernyik Sándor* plébánosok. Dr. *Lestyán Endre*, *Peszkegy Ferenc*, *Makay József*, *Szabó István*, *Szabó Ferenc*, *Mellau István*, *Hágen Ferenc* hittanárak, P. *Gauruder Izaurus* és P. *Garay Sándor* kapucinus atyák, *Barabás György*, *Dérczy Imre* és *Gálffy Sándor* káplánok. A gyűlésen, melyet az esperes vezetett, a folyó egyházi és iskolai ügyek letárgyalása után dr. *Lestyán Endre* tartott előadást a gykori áldozásról s ennek kapcsán elhatározták az *Oltáregyesület* megalakítását. E fontos ügy érdekében legközelebb megteszik a szükséges lépéseket.

* **Aranyeső.** A gazdák azt tartják, hogy a májusi eső aranyat ér. A mostani visszamaradt vegetáció mellett teljesen beválik a gazdák mondása. Pár nap óta volt egy párszor kevés csapadék, de ez még nem áztatta meg kellőleg a szomszagos földet. Tegnap azonban olyan zápor kerekedett délután, amely bőven feláztatta a száraz talajt. 5 óra után nagy égi háboru mellett majdnem két óra hosszáig ömlött a zápor, amely némileg lehűtötte a levegőt, de azért csak kevésbé szállott le a hőmérő higánya. Ha nem következik be hideg, az éltető meleg napsugár pompásan kifejleszti az elmaradt növényzetet. Csak még a fagyos szentektől félnék a gazdák, hogy megdézsmálják a kitünőnek ígérkező termést.

* **A Pecze szabályozása.** A napokban említettük, hogy a Peczerendezésnél még hátralevő munkálatokra vonatkozólag a város főmérnöke azon előterjesztést tette a tanácshoz, hogy a 105 ezer koronába előirányzott munkákra mintegy 40.000 korona póthitel szükséges, mert ennyivel többre kerülnek a munkálatok. Megütkezésünknek adtuk kifejezést, hogy 105.000 koronára felvett munkáknál ily óriási többletkiadás merülhet fel. Illetékes helyről azon felvilágosítást nyertük, hogy ezen többlet munkát és többletkiadást az okozza, mivel a miniszteriumban úgy az osztályszilipnél, mint a szifonnál olyan nagy változtatásokat tettek a terveken, hogy az eredetileg felvett költségvetést majdnem 50 százalékkal emelték ezek a módosítások.

* **Hogy állunk a tüdővészszel.** Bihar megyében úgy társadalmilag, mint hivatalosan oly nagy munkálkodást fejtenek ki a tüdővész terjedésének meggátolása végett, hogy ezen a téren az egész országban vezetünk. Ha ez a nagy munka hajótörést fog szenvedni és a megye lakosai közül nem lesz lehetséges megmenteni a munkának megfelelő arányban az embereket, úgy annak oka csakis a lakosságban keresendő. Eme konzekvencia alapjául a most beérkezett főszolgabírói jelentések szolgálnak. A jelentések általánosságban megegyeznek abban, hogy a nép oly alacsony kultur fokozaton áll, miszerint a tüdővész kezdetén nem bizik az orvosban és ha meg is vizsgálta magát, az első orvosi vizsgálat után többször nem keresi fel az orvost, mert az első orvosság nem használt azonnal. Majd ismét csak akkor fordul

orvoshoz, amikor már a betegség teljesen munkaképtelenné teszi. A főszolgabírák jelentéséből egyáltalán nem lehet a kezdet stádiumában lévő beteg statisztikáját megállapítani, mert ilyen betegről a hatóság nem tud. A jelentéseknek tutajdonképpen az lett volna a céljuk, hogy a még első fokozaton lévő betegek-ről számlolt volna be, akiket aztán szanatóriumokban helyeztek volna el. Ilyen beteg azonban nincs s így a megyéből a tüdővészszek között nem fognak elhelyezni senkit sem szanatóriumban.

* **Jóváhagyott alapszabályok.** A m. kir. belügyminiszter a nagyszalontai Arany János dalogylet alapszabályait, továbbá a torjai r. kath. ifjúsági egyesület és a kisköszegi katolikus kör alapszabályait jóváhagyta.

* **A Lőszerraktár kibővítése.** A katonai parancsnokság a Nagyvárad városától bérben birt lőszerraktár kibővítését kívánja s a város törvényhatósági bizottsága, a bérösszeg megfelelő emelése ellenében, elhatározta a lőszerraktár kibővítését, illetve egy új raktár-épület emelését s e célra 10147 koronát megszavazott. A miniszter a közgyűlés ezen határozatát jóváhagyta s így most már a város kiírja a pályázatot az építésre.

* **A belényesi vasut menetrendváltozása.** A május 1-én életbelépett új vasuti menetrend szerint az utazó közönség egy részének teljesebben az óhaja, hogy a belényesi vonat reggel korábban induljon Nagyváradról s így korábban érkezvén Belényesbe, akinek pár órai dolga van csak ott, még az nap visszautazhat Nagyváradra. Május 1. óta hajnalban 2 óra 50 perckor indul a vonat Nagyváradról Belényes felé, míg a másik vonat csak délután 4 óra 30 perckor indul. A hajnali vonattal tehát a lapokat nem lehet küldeni Belényesbe és a többi állomásokra. Sőt a délutáni vonattal is csak a kalauz viszi a postát s Gyanta, Solyom és Szombatság állomások a délutáni vonattal nem kapnak postát. Ez az új menetrend tehát, legalább a lapokat illetőleg, teljes 24 órával elzárja a világtól, amennyiben a lapokat a legjobb esetben csak este, sőt egyes községekben csak másnap délfelé kaphatják meg.

* **Péter-utca csatornázása.** Péter-utca alsó részén állandóan abszurd állapotok vannak. Lakatos utcáról erre a meredek, girbe-gurba utcára folyik a víz s a pocsolják diszítik az utat. A háztulajdonosok kérelmére a főmérnök előterjesztést tett a városi tanácsnak, hogy Péter-utcat még a csatornázás első évi munkálatai között sorozzák be s ezáltal segítsenek a mai tűrhetetlen állapotokon.

* **A jövő évi választók névjegyzéke.** Nagyvárad város központi választmánya tegnap délután ülést tartott a jövő évi választók névjegyzéke ügyében. Bordé Ferenc főjegyző elnöke alatt dr. Hoványi Géza, Reismann Mór, dr. Stokker József, dr. Tóth Ferenc és dr. Istvánffy István előadó voltak jelen. A választmány átvizsgálta az 1909. évre összeállított választók névjegyzékét. Többeket, akik két városrészben is felváltak véve, csak azon városrész névjegyzékében hagyták benn, a mely városrészben laknak, viszont többeket átírtak azon városrészben, amelyben laknak. Tonk Emilt, Stepper Ottót, Satler Zsigmondot, Mazalik Józsefet, Krecsmann Vilmost és Seterov Zsig-

mondot a névjegyzékből törölték, mivel nem magyar állampolgárok. Báró Sokol József nyug. tüzér alezrederre vonatkozólag megbízták az előadót, hogy puhatolja ki, vajjon a nyug. alezreder a bárói rang és nemesi előnév adományozásával belépett-e a magyar állampolgárság kötelemébe, mely esetben benn marad a választók névjegyzékében. A megállapított névjegyzéket közszemlére teszik ki s május 5—15-ig a felszólamlások, 15-től 25-ig a felszólamlások elleni észrevételek az iroda igazgatójánál adhatók be a névjegyzék ellen.

* **Uttestek rendezése.** Nagyvárad városa újabbán aszfalttal burkoltatta ki Pável-utca gyalogjáróját. Az ismét kikerült ócska kockakő felhasználására nézve a városi mérnöki hivatal azon javaslatot tette a városi tanácsnak, hogy a honvéd hadapródiskola kapuja és a Kert-utcából kiágazó aszfalt járda között 1-5 méter széles utat készítsenek, továbbá a szinkör előtti teret kell rendezni és Kert-utcán a vasuti sínek mellé kockaköveket raknak, mert ezt az utcát köröskövel nem lehet tovább tartani. A Kert-utcaról kikerülő ócska köröskövből pedig a szinkör előtt építenek 5.5 méter széles kocsiutat.

* **Hány iskola van Bihar megyében.** Érdekes statisztikai adatokat terjesztettek be most a járási főszolgabírák a tanfelügyelőkhöz. A statisztikai adatok a megyében lévő iskolák, óvodák és menhelyek számát tartalmazzák s így tulajdonképpen a megye népnevelési képét tükrözik vissza. A statisztikai adatokban természetesen mindenütt a felekezeti iskolák dominálnak s legkevesebb a községi iskolák száma. A kimutatások szerint az iskolák, óvodák és menhelyek a következőképpen oszlanak meg.

Székelyhídi járás: 1 állami, 39 felekezeti, 4 óvoda, 3 menhely.

Központi járás: 10 állami, 52 felekezeti, 5 óvoda, 3 menhely.

Tenkei járás: 9 állami, 27 felekezeti, 2 óvoda, 1 menhely.

Szalontai járás: 5 községi, 34 felekezeti, 4 óvoda, 6 menhely.

Berettyóújfalui járás: 3 községi, 1 állami, 40 felekezeti, 8 óvoda, 3 menhely.

Margittai járás: 6 állami, 51 felekezeti, 2 óvoda, 4 menhely.

Belényesi járás: 5 állami, 57 felekezeti, 1 óvoda, 1 menhely.

Cséffai járás: 3 községi, 2 állami, 28 felekezeti, 6 óvoda, 1 menhely.

Beéli járás: 1 állami, 24 felekezeti, 1 óvoda.

Szalárdi járás: 5 községi, 7 állami, 16 felekezeti, 1 óvoda.

Vaskóki járás: 1 állami, 38 felekezeti, 1 óvoda.

Sárréti járás: 3 községi, 26 felekezeti, 2 óvoda, 1 menhely.

Elesdi járás: 14 állami, 6 felekezeti, 1 óvoda.

Ermihályfalvai járás: 3 községi, 31 felekezeti, 5 óvoda.

Derecskei járás: 31 felekezeti, 6 óvoda.

Csékei járás: 3 községi, 3 állami, 17 felekezeti, 1 óvoda.

Mezőkereszttesi járás: 1 állami, 43 felekezeti, 6 óvoda, 2 menhely.

A fenti statisztika Biharvármegye népességéhez képest igen kevés. Különösen nemzetiségi vidéken nagyon sok azoknak a községeknek száma, dacára az elég magas népességnek, ahol egyáltalán nincs iskola. Ilyen viszonyok mellett aztán nem kell csodálkoznunk, hogy a nép kultur foka a legalacsonyabban áll.

Nincs többé lábfájás!

És ha ezt el akarja érni, úgy cipőszükségletét okvetlen

ARANYI-nál

a Fő-utcán szerezzé be, mert az ő tőle vett cipőkben a tyukszem és bőrkeményedés eltűnik. Telefon 512

* **Heltay utca megnyitása.** A Porondon levő Pál utcán, a Potyka vendéglő mellett volt ősidőktől fogva egy zug sikátor van Heltay utca, amelyet a város az elmúlt évben kinyitott Vizvezeték-utcára. Most már rendezni kellene a meredek, hepehupás utcát, amelyet azonban csak lépcsősen lehet járhatóvá tenni. A főmérnök számítása szerint az utca rendezése 429 koronába kerülne.

* **Budapesti orfeum Nagyváradon.** Rég óta hiányát érzi a nagyváradai publikum, egy művészi nivón álló cabarénak. Most azonban Szatmáry Árpád színművész nagyszabású orfeumot létesít a Zöldfa termében. Szatmáry az egész épületet renováltatta, a nagytermet valósággal színházá alakította át s mindent elkövet, hogy a közönség minden tekintetben kielégítve legyen. A budapesti Royál orfeumot hozta át Váradra s első rangú művészi erőkkel akarja az előadásokat megtartani. A tervbe vett programmban sok meglepetés várja a szórakozást kereső közönségünket.

* **A Bisztra patak rendezése.** Bihar-megye törvényhatósága a tavaszi közgyűlésen kimondotta, hogy a Bisztra-patakot rendeztetni fogja. A rendezésre az adott okot, hogy a szélső patak évente annyira megáradt, hogy kilépve medréből, víz alá borította az egész vidéket, sőt 1897-ben még a margittai-püspöki utat is áttörte, miáltal a közforgalmat lehetetlenné tette. A megye határozatába azonban Bisztraújfalú lakossága sehogysincs belenyugodva és tegnap felebbezést adtak be ellene. A felebbezők azt hozzák fel indokul, hogy őket egyáltalán nem veszélyezteti a víz; az 1897-ben történt utáttörést is a Berettyó rendezetlensége okozta, nem a Bisztra-patak.

* **A kamara értesítése.** A kereskedelmiügyi m. kir. miniszter urnak 36481-IV-1909. sz. leiratára való hivatkozással, van szerencsénk az érdekeltek tudomására adni, hogy a nevezett miniszter ur 1908. LIII. t. c. 7. cikke alapján elrendelte, hogy ólomtartalmú festékek és ragaszok, csak akkor bocsáthatók behozatalra, ha kifejezetten és könnyen felismerhető és megérthető módon ólomtartalmuként meg vannak jelölve. Ólomtartalmú festékek gyanánt ezen rendelet értelmében főként a következők jönnek tekintetbe: ólomhamu (597. i. t. a.), ólomajtó őrlőve, vagy palackban; sárga ólomoxyd (massia) és vörös ólomoxyd, (minium) (597. l. t. sz.), ólomfehér (602 d. t. sz.) kénsavas-ólomoxyd (602 i. t. sz.), fénymáz firneiszszel összedörzsölt, nagy kevert festékek (624 t. sz.), végül ólomtartalmú ásványi festékek, valamint olajfirneiszszel, vagy hasonló anyagokkal összedörzsölt, vagy kevert ólomtartalmú festékek, (626 t. sz.) Közöljük még, hogy a szóban levő rendelet, a f. évi április hó 26. án életbelépett. Nagyvárad, 1909. május hó 3-án. A nagyváradai kereskedelmi- és iparkamara: Huszella Gyula, kir. kereskedelmi tanácsos, elnök. Dr. Sarkadi Lajos, titkár.

* **Élénk élet a Félizfűrdőben.** A Félizfűrdőbe már egyre érkeznek a gyógyulást — vagy szórakozást kereső vendégek. Az elmúlt héten érkezettek közül a következő névsort sikerült összeállítanunk:

Hoffmann Lajos ny. jegyző Szombatság, Ráth Izabella okl. tanítónő Mármarosziget, Reiner Sándor fakereskedő Nagyvárad, Némethy István magántanár Budapest, Szunyogh Zoltán földbirtokos Kismarja, Szigeti Elek földbirtokos

Mezőkeresztes, Juricskay Ákos ny. főszolgabíró Nagyvárad, Hertmann Dezső bankhiv. Kolozsvár, Szathmáry József magánzó Kiskunhalas, Németh Ferenczné magánzó és kísértője Nagyvárad, Székelyhidny Károly körjegyző és családja Csélfá, Elmann Simonné vaskereskedő és neje Nagyszalonta, Hoffmann Emine magánzó Nagyvárad, Luczky Márton gazdatiszt Gyapju, Törő István posta- és távtiszt Mezőtur, Mayer József sertéskereskedő Karczag, Feldmann József és családja kereskedő Nagyvárad, Józsa Bálint földbirt. és neje Debreczen, Dajka Pálné üzletvezető neje Nagyrábé, Erdely Gábor gazda és neje Gyoma, Kozma György lelkész Barakony, Nemes Géza hivatalnok Hodmezővásárhely, Szatmáry Józsefné magánzó Nagyvárad, Tóth István vállalkozó Szatmár, Moldován István földbirtokos Szabadka.

* **A kereskedelmisták kirándulása.**

A Nagyváradai Kereskedelmi Csarnok-tól fenntartott felső kereskedelmi iskola tanártestülete folyó évi június végén az alább felsorolt tanulmányutak egyikét óhajtván az abban résztvenni óhajtó tanulókkal megtenni, a fenntartó testület választmánya ahhoz az engedélyt akképen adta meg, hogy a tanulmányutban nemcsak tanulók, hanem társulati tagok is családtagjaikkal együtt részt vehessenek és hogy az a tanulmányut tételesség meg, amelyre a legtöbben jelentkeznek. Az utitervek a következők: I. Nagyvárad—Berlin—Hamburg—Nagyvárad. Időtartam 8 nap. Berlinben tartózkodás 3 nap, Hamburgban 3 nap. Részvételi díj 142 korona. II. Nagyvárad—Berlin—Hamburg—Bréma—Nagyvárad. Időtartam 12 nap. Berlinben tartózkodás 3 nap, Hamburgban 3 nap, Brémában 2 nap. Részvételi díj 181 kor. III. Nagyvárad—Budapest—Berlin—Hamburg—Leipzig—Dresden—Wien—Budapest—Nagyvárad. Időtartam 15 nap. Budapestben tartózkodás 1 nap, Berlinben 3 nap, Hamburgban 3 nap, Leipzig 1 nap Dresden 1 nap, Wien 2 nap. Budapest 1 nap. Részvételi díj 200 korona. A részvételi díjban foglaltatnak az utazási és ellátási költségek (borravalók is) Nagyváradtól—Nagyváradig. Az utazás történik Nagyváradtól Budapestig és vissza gyorsvonat III. osztályban. Budapesttől Zsolnáig gyorsvonat II. osztályban, onnan tovább egész a visszaérkezésig Wienbe gyorsvonat III. osztályban és Wientől Budapestig (tanulók részére engedélyezi a M. Á. V.) gyorsvonat III. osztály, vagy személyvonat II. osztályban. Az ellátás a nagyvárad elindulástól a visszaérkezésig terjed. Ebéd 3—4 fogás, vacsora 2 fogás, kenyérrrel, italok nélkül.

* **Fontos újítás.** Lapunk kiadóhivatala engedve a közönség köréből ismétellen hozzá érkezett óhajnak, a napokban megnyitotta az **Apró hirdetések** rovatát. Fontos újítás ez azért, mert 40 fillért bárki hirdethet: aki állást keres, aki állást ad, aki lakást keres, vagy ki akar adni, vagy akinek eladni valója van, vagy valamit megvételre keres és így tovább. Lapunk elterjedtsége pedig eléggé garantálja, hogy az apró hirdetéseknek meglesz az óhajtott eredménye. Az apró hirdetések ára: minden szó 4 fillér, vastagabb betűből 8 fillér. A legolcsóbb apró hirdetés ára 40 fillér. Az apró hirdetések díja előre fizetendő.

x **Üzlet áthelyezés.** A nagyérdemű közönségnek becses tudomására hozom, hogy női kézimunka, rövidáru, vászon, fehérnemű és kötött áru üzletemet folyó év május hó 1-től Rákóczi-ut 276 sz. saját házamba helyezem át (Sebő Imre könyvkereskedő helyébe) Orsolya-zárdával szemben — Mély tisztelettel *Oláry I.*

x **Uj iparvállalat Nagyváradon.** Nagyvárad városa — fokozatosan — lépésről-lépésre halad. Különösen az ipar és kereskedelem terén emelkedik folyton. Ez alkalommal is egy új cég letelepüléséről számolhatunk be olvasóinknak. *Reisz Miksa* butorgyáros, kinek már 35 év óta van Békés-Csabán butorgyára itt Nagyváradon a Sas-utcában fényes üzletet nyitott. A cég állandóan több mint 100 munkást foglalkoztat és hogy termékei jók, mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy áruit külföldre is exportálja. A gyár asztalos, kárpitos, képfaragó és esztergályos munkákat készít és munkáinak jóságáért kezesseget vállal. Hggy a *Reisz Miksa* butorgyára csak jó munkákat készít élénken igazolja, hogy már eddig is vagy 500 iparost neveltek, kik részben önállóak, részben pedig igen szívesen látott munkások. Reisz Miksa ez uton hívja meg olvasóinkat. — Természetesen bevásárlási kényszer nélkül butorkiállításának megtekintésére.

x **Villamos világítási és csengő berendezések, remek csillárok** Stern A. Vilmosnál Bémer-tér 2. Telefon 556. *Éjjel is van szerelő.*

x **Csillárok** fémtárgyak csiszolása, fényezése, *Auerégek* s ezek jókarbantartása Stern A. Bémer-tér. Telefon 556.

* **Tátray Gusztáv** mai hirdetésére felhívjuk olvasóink figyelmét.

x **Tennis cipő különlegességek** és amerikai szandálok óriási választékban *Aranyinál* Fő utcán szerezhetők be. Telefon 512.

SZÍNHÁZ.

Heti műsor.

Csütörtök: Elvált asszony.
Péntek: Tatárjárás.
Szombat: Szerencse fia.
Vasárnap: d. u. Gyurkovits leányok, este Csepürágók.

Hangverseny a színházban.

Tegnap este igen kellemes szórakozáshoz jutott a Szigligeti színház közönsége. Az Ideál című darab első felvonása után *Ambrozy Irénke* lépett a színpadra s nagy zenei tudással adta elő hegedűn Cigenerwesse crosuzát. Precíz előadása, ügyes technikája valósággal taps vihart idézett elő. Majd e klaszikus darab után, magyar nótákat játszott szintén nagyon ügyesen, mély érzéssel. Zongorán *Smerhovszky József* zene professzor kísérete. Természetes kiséréte nem szorul dicséretre. Ugy őt, mint bájos tanítványát sokáig tapsolta a színház közönsége.

A hét operettjei. A legsikerültebb operettek kerülnek egymásután színre ezen a héten. Ma este *Lehár* egyik csodaszép zenéjű és mulattató szövegű operettjét a Három feleséget adják. Csütörtökön jut ismét szóhoz az *Elvált asszony*, ez a bűbájos operett, melynek tülbe-mászó muzsikája hamar meghódította a publikumot. Pénteken újból a *Tatárjárás* adják. A jubiláris előadás annyi újítást hozott be ebbe a kedves, népszerű darabba, hogy jogosan igényt tarthat a darab ismételt megtekintésére.

Tavaszi és nyári idény 1909.

Tavaszi és nyári idény 1909.

Előkelő uri divat szabóság!

Friedländer I. Izsó

Szent János-u. 4.

Értesitem a n. é. közönséget, és a tisztelt vevőimet, hogy a tavaszi és nyári idényre ujdonságaim megérkeztek.

Fővárosi ízlés!

Kifogástalan munka!

Modern szabás!

EGYESÜLETEK.

(A tüdővész ellen védekező egyesület közgyűlése. Az a mozgalom, mely két és fél évvel ezelőtt város- és megyeszerte megindult a »Tüdővész ellen védekező egyesület« anyagi és szellemi vezetése mellett, már eddig is olyan szép eredményeket produkáltak, amely minden gondolkozó és érző szívű ember meleg érdeklődésére tarthat számot. A tüdőbetegek rendelő intézete, a nagyváradi és vidéki üdülőhelyek, ezeknek a tovább fejlesztése és a rendelkezésre álló anyagi erő fontos növekedése örök érdeme marad ennek az egyesületnek és buzgó elnökének: Glac Antal főispánnak. Az emberszeretet nevében a szegénysorsú betegek sorsát szíven hordó egyesület közgyűlésére szól most a hívó szózat s felhívjuk mindenkinet a figyelmét az egyesület alábbi meghívójára:

A »Tüdővész ellen védekező egyesület« Nagyváradon folyó év május hó 7-én d. u. 4 órakor a városháza kistermében rendes évi közgyűlést tart, melyre az egyesület tisztelt tagjai hírlapi uton ezennel meghívotnak,

Tárgysorozat: 1. Az igazgató választmány nevében elnöki megnyitó és évi jelentés. 2. Az 1908. évi zárszámadás, a fölmentvény megadása. 3. Az 1909. évi költségvetés. 4. Titkári jelentés. 5. Esetleges indítványok, melyek az alapszabály 7 ik § ának g.) pontja szerint a közgyűlést megelőzőleg legalább 24 órával bejelentendők az elnöknek.

Nagyváradon, 1909. év május hó 1-én. Glac Antal elnök. Dr. Fráter Pál titkár.

Z E N E.

Stefaniai és Sebők Sári. Az alig lezajlott gyermeknap után kétségtelenül a 10-én tartandó Stefaniai hangverseny vonja magára a közönség érdeklődését. A hangversenyre Stefaniai olyan számokkal készül, melyekkel világhírűtán a legnagyobb sikereket aratta. Sebők Sári az operaház egyik legtehetségesebb tagja már szintén tudatta a rendezősséggel az ő ének-számait s ezek valóságos meglepetésül fognak szolgálni a közönségnek. A hangverseny oly magas művészi színvonalu esemény lesz, hogy méltán keltheti fel a nagyváradi finomérékű művészetkedvelő közönség érdeklődését. A rendezés élén különben olyan egyének állanak, hogy ezek már maguk garanciák az igazi művészi hangverseny sikerére. A rendezés élén Glac Antal főispán áll, aki a jelenlegi budapesti utja alkalmával nyerte meg Sebők Sáríkat a közreműködésre. A másik rendező Szmaszenka Ernő igazgató, aki szintén lelkesen buzgólkodik a siker érdekében. Nem maradhat el, azonban egy ilyen magas művészi hangverseny rendezői közül Kurländer Ede sem, aki szintén mint egyik buzgó rendező szerepel. A hangverseny a Fekete Sas nagytermében lesz megtartva. A műsort holnap fogjuk közölni. A jegyek már ma válthatók Sebők Imre kereskedésében. A hangverseny a Bnke javára lesz rendezve.

SZERKESZTŐI PÓSTA.

N. A. Nem közölhető, kezdetleges a formája.

IRODALOM.

A természeti emlékek védelme.

Darányi Ignác földmivelésügyi miniszter fontos lépést tett a természeti emlékek intézményes védelme érdekében, a midőn megbizta Kaán Károly erdőtanácsost, hogy a természeti emlékek fenntartásának kérdését tanulmány tárgyává tegye.

Kaán erdőtanácsos e megbízásnak megfelelt s munkája: »A természeti emlékek fenntartása« címen most jelent meg a földmivelésügyi miniszter kiadványaként.

A füzet a külföld e tárgyú tevékenységéből merített tanulságok ismertetése mellett, nemzeti viszonyainkra, valamint a még fennmaradt természeti kincseinkre való figyelemmel tárgyalja a kérdést.

Kaán szerint gondozásra, sőt törvényes védelemre érdemes természeti emlékként volna tekintendő: a hazai föld felületén, vagy annak mélyében a természet bármily változatban és arányokban csoportosult összessége, mely vagy történetileg becses, vagy tudományosan értékes esztétikailag kiváló, bármi okból ritka, vagy pedig arra hivatott, hogy idővel a természeti emlék becsével birjon.

Ilyen nemzeti kincseinkből rendszerbe foglalt csoportosítással s az egész magyar társadalomhoz szólva, a fenntartásra érdemes természeti alkotások egész sorozatát tárja elénk, kiemelve, hogy a védelembe fogadásnak utolsó órája ütött, ha nem akarjuk pusztulásnak átengedni azt, amivel még rendelkezünk.

Javaslat az, hogy írjuk össze természeti emlékeinket és a kellően elbírált és törzskönyvelt anyag ismerete után a külföld egyes országai példájára hozzunk olyan törvényt, mely a műemlékekhez hasonlóan biztosítson védelmet a természeti emlékeknek.

Darányi Ignác földmivelésügyi miniszter a ki a természeti emlékek védelme érdekében még 1900 ban kiadott intézkedésével megelőzte az európai országok ide vonatkozó akcióit, most e füzet szétküldése mellett felhívta a törvényhatóságokat, hogy a kerületükben található természeti emlékeket írják össze és tegyenek javaslatot azok minden időkre biztosítandó védelméről.

Nagy arányu országos mozgalomról van szó és mi nem csodálunk, ha azt reméljük, hogy az egész magyar társadalom az ügy érdekéhez méltó lelkesedéssel karolja fel a földmivelési miniszter akcióját.

Kaán érdemes munkáját erdőisztek, lelkészek, jegyzők, tanítók, erdőőrök a földmivelésügyi ministeriumtól ingyen kapják meg, ha a ministerium könyvtárához fordulnak. Boltára 50 fillérben állapított meg.

☒ **A Magyar Tudományos Akadémiáról.** Mintha az újabb eszmék felráznák álmaiból a mi becsületesen szunnyadozó Akadémiánkat is s mintha ott is megtörnök már egy megcsontosodott agyu klikk mindenhatósága. Kettős tanúságát is adta ennek az Akadémia. Egyik az, hogy beválasztotta tagjai sorába dr. Prohászka Ottokárt, Székesfehérvár

lánglelkű püspökét, a mely választást már előre jeleztünk. A másik az, hogy a Bródy Zsigmond publicisztikai jutalmát a bíráló-bizottság jelentése alapján a nagygyűlés egyhanguan Kaas Ivor bárónak ítélte oda. A jelentés, a mely a legnagyobb elismerés hangján emlékezik meg Kaas Ivor publicisztikai működéséről, a többi közt ezeket mondja:

»Kaas Ivor báró a vezércikk mai formájának egyik megteremtője. A mi cikkeinek a legtöbb értékét adja, az az ellentét iránt való lovagiaság a leghevesebb csatározások közben, a meggyőződés bátorsága, az érzés heve, melylyel ügyéért sikra száll. Cikkei a nemzeti élet fontos pillanataiban az igazságot halmi kész harcos lelkének kitörései. A teljes odaadás az ügy iránt, melyet igazságosnak tart, az alkut nem ismerő állhatatosság, az egyéni meggyőződés bátorsága teszik föl Kaas Ivor publicisztikai működésére a koronát. A bíráló-bizottság meg van győződve, hogy az Akadémia a maga pálmáját ezuttal Kaas Ivor bárónál érdemesebbnek nem adhatja.«

A nagygyűlés a szép jelentést, a melyet Concha Győző terjesztett elő, lelkesen megéjenezte.

☒ **Katholikus Szemle.** Szerkeszti dr. Mihályi Ákos egyetemi tanár. Most jelent meg a májusi füzet a következő tartalommal: Dr. Giesswein Sándor: Kereszténység és rabszolgaság. Dr. Madarász Flóris: Gárdonyi Géza. Harmadik befejező közlemény. Dr. Herczegh Mihály: Nemzeti szocializmus. Kertész Kálmán: Széjegyzetek régi könyvekből. Harmadik befejező közlemény. Sik Sándor: a wartburgi dalnokverseny. Költemény. Gazdag Lajos: Az önkényuralom és Tóth Kálmán Bolond Miskája. Második, befejező közlemény. Szepessy László: Májusfa. Legenda. Lagerlöf Zelma: A királyné kincsesládája. Elbeszélés. G. D.: Folyóiratok szemléje. Könyvismertetések és bírálatok. A Katholikus Szemlét a Szent-István-társulat rendes tagjai a tagilletmény része gyanánt kapják; nem tagoknak előfizetési ára egy évre 10 korona. Előfizetések, valamint a tagságra való jelentkezések nem a szerkesztőhöz, hanem a Szent István-Társulat igazgatóságához (Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28.) küldendők.

☒ **A Katholikus Népszövetség új röpirata.** A Kath. Népszövetség új agitációs röpiratot adott ki 100.000 példányban. A röpirat agitációs tartalma, tehat kivált oly helyeken tesz nagy szolgálatot, ahol a Népszövetség még nem ismeretes. Adatai újak, melyek eddig még nem voltak ismeretesek. Kivált a népvédő jogi irodával, annak működésével s eredményeivel foglalkozik bőven. A röpiratot mint eddig most is mindenkinek ingyen küldi a Népszövetség, csak a portóköltés megtérítését kéri.

Igazságszolgáltatás.

§ **Elítelt segédjegyző.** Erdőhegyi István berettyóújfalui segédjegyző került tegnap a kir. törvényszék elé sikkasztás és lopás miatt. A nevezett segédjegyző folyó év január, február és márciusában principálisától mintegy 528 korona hivatalos pénzt lopott s sikkasztott el. A lopott pénzzel Pestre, majd Nagyváradra utazott s elmulatta a hamis uton szerzett összeget. Mikor le kellett volna számolnia a hivatalos pénzzel, küldte a sikkasztás s később a lopás is. A kir. törvényszék Mille Mihály elnöklése mellett kihallgatta a vádlottat, ki mindent

Feltűnő olcsó árakban szerezhetők be Friss és Társánál
női-, férfi- és gyermek harisnya, keztük, ridikülök, sétabotok, nyakkendők; óriási választék sapkákban.

töredelmesen bevallott. Az ügyész Szolnok Jenő, védő Fleischer Béla voltak. A büntetés 1 évi börtönben állapított meg.

TÁVIRATOK.

Letartóztatott ujságíró.

Zágráb, május 4. Schlegel Antalnak a Pokre munkatársának letartóztatása izgatja a horvát közvéleményt. A »cabinet noir«-nak életbeleptetését egyértelműen konstatálják s a bán környezetében is elítélik ezt a legújabb csínyet, amely nagy befolyással lehet a zágrabi felségárulási pör vádlottjainak sorsára. Az osztrák nemzeti pártok, éppen ezzel kapcsolatban, döntő lépésre határozták el magukat s erre vezethető vissza, hogy Massaryk képviselő elhalasztotta a felségárulási pörben bejelentett indítványát. Most már a letartóztatás ügye s a letartóztatással kapcsolatosak felderített titkok feltárásával bővül meg az indítvány.

Megint a cigányok.

Arad, május 4. A világosi országúton ma éjjel lóháton hazafelé hajtott Orgyelán Elek kereközsi jegyző. Három kocsis kóbor cigánnyal találkozott. Egy izmos legény le akarta rántani a lóról. A jegyző mellbevágta a cigányt s megsarkantyuzva a lovat, elvágtatott. A cigányok községi határáig üldözték. A megmenekült jegyző ideggörccsben fekszik s állapota aggasztó.

KÖZGAZDASÁG.

A gabonatözsde határidői.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, május 4.

Buza ápr.	50 kilogrammonként	14.35
Buza májusra	—	13.97
Buza okt.	—	11.80
Rozs májusra	—	—
Rozs ápr.	—	—
Tengeri máj. 1909.	—	7.48
Tengeri jul.	—	7.75

Értéktözsde.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, május 4.

Osztrák hitelrészvény	—	634.—
Magyar hitelrészvény	—	734.75
Leszámitoló bank	—	482.—
Rimaniusi	—	572.—
Osztrák-m. államvasuti részv.	—	897.50
Közp. vasut	—	552.—
Városi villamos vasut	—	269.—

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktözsde 1909. május 4

Magyar arany járadék 4 száz.	—	111.50
Magyar koronajáradék 4 száz.	—	93.25
Magyar koronajáradék	—	82.75
Magyar földterherment. kötvény 4. sz.	—	240.—
Horvát-szlavon földterherment. kötvény	—	95.50
Osztrák járadék papírban	—	186.—
Osztrák járadék ezüstben	—	145.—
Osztrák járadék aranyban	—	97.25
Osztrák korona járadék	—	99.—
1860. osztr. államsorsjegyek	—	118.50
Osztrák magyar bankrészvény	—	18.50
Magyar hitelbank-részvény	—	150.25

Osztrák hitelbank-részvény	—	730.—
Magyar hitelrészvény	—	748.—
London vista	—	631.50
Páris vista	—	689.50
20 frankos (Napoleonder)	—	19.02
Német birodalmi márka	—	117.56
20 márkás arany	—	23.51
Magyar nyerevény sorsjegy kölcsön	—	33.09

REGÉNYCSARNOK.

FALUSI TÖRTÉNET.

VIG REGÉNY.

Írta: **Faragó Béla.**

(Folytatás.)

38

Ezt a missziót én örököltém. Magam király nem akarok lenni, de szeretném, ha nagyságod, vagy ha ez nem lehetséges, nagyságos hugának fenséges férje vállalná el a Kongó királyságot. Egy programot itt hagyok, tessék átnézni. Állameivem az, hogy akik itt tehetségeiket érvényesíteni képtelenek, kiket elnyomnak Koriolanként, hagyják el hazájukat s boszulják meg magukat azzal, hogy egy hatalmas és nagy Magyarországot teremtsenek...

— Méltóságos gróf ur, érdemem felett tisztelt meg, valóban nem is tudok hirtelen válaszolni. Figyelmesen áttanulmányozom a szép és jeles programot. Kérem gróf urat, kegyeskedjek látogatásával rövid időn megtisztelni. Leendő vőm a herceg most valahol rejtkezik, mert a hugom a művészi pályára van hivatva. Két vőlegényének akar büséges menyasszonya maradni...

— Boldog ország, melynek leendő királynéja a művészetért rajong. Ez lesz a művészet igazi hazája és bölcsője. Remélem nagyságod bővebben beleéli magát ebbe az eszmébe s idővel egészen élni fog érte. Magamat ajánlom.

Gróf Jagellinszki Boleszláv távozott. Rohant egy esti lappal bíró újság szerkesztőségébe, hogy legalább a rövid hírek közé vegyék föl a nagy fontosságú hírt és eiment azután reggelizni abba a kis kocsmába, hol kongó zsebei dacára hiteleztek neki abban a reményben, hogy a kocsmáros egykor állami szubvencióval a Kongó-Magyarország fővárosában nagy restaurációt nyithat. Jagellinszki iparos kivándorló különben nagy lendületet adott a kis kocsmának, itt volt ugyanis a kivándorlási szűkebb körű bizottság gyűléshelye. János a csapos legény is felsapott, a gróf egy tökéletesen berendezett, italméréssel felruházott hentes ületet ígért neki. Ezért cserében kabinet-tüzzel és jól szelelő virginiát hitelezte a grófnak...

Móni bácsi átrándult a hölgyek szobájába és a maga nyelvedei modorát a násznagyos nyegle modort felvéve, fejét kapkodva, adta elő az örömhírt:

— Jani vigye el a más macskáját, ez azután már nem fából vaskarika... Szeretném eljárni a molnáros csárdást. Tudják-e, ki volt itt? Gróf Jagellinszki Boleszláv.

— Ah her von graf Jagellinszki...

— Ugy van frau von Spektakl, személyesen a gróf. Találják el miért volt itt?

— Be akarja magát mutatni nálunk...

— Ez csak kis Miska ahoz képest, a miért itt volt, lányom.

— Hát miért volt itt kedves bátyám?

— Miert drága Anasztázia hugom? Nagyért. Meghívtak engem királynak, Honít királynénak. Frau von Spektakl palatinusnak, Anasztázia hugomat miniszterelnöknek.

— Talán csak nem Kongóba?

— Egészen oda. Most már ha herceget nem találunk is, akkor lesz királyné Honából, a mikor akarom.

Mindnyaján megdöbbenek. Megterhelt ábrándjait, beteg képzelődésök dacára furcsát

tételeztek fel Móni bácsiról... Nézték rá, mint a halálos betegre szoktak félig kétségbeesve, félig vigasztalva...

— Azt gondoljátok talán, maszlagot ettem vagy édes bortól részegedtem meg? Lári-lári; helyén jár az órakerék, Nesztek, itt van az irás, forgassátok bigadt ésszel józanon... Ezzel odadobta a programot:

Anasztázia kezébe vette a programot és átolvasta, a többiek gondolataikat rendezték. Átolvasás után itéletet mondott:

— Az eszme nem rossz, de fölösleges rajta kapni mennél jobban kerettjük magunkat, aunkál értékesebbek vagyunk. A kizottsági gyűlésen megjelenünk s értékesíteni fogjuk magunkat...

Uj látogatót jelentettek.

(Folyt. köv.)

A szerkesztésért felelős

Dr. VUOSKICS GYULA.

NYILTTÉR.

Sebők Sári

a M. kir. Operaház tagja

és

Stefániai Imre

Zongora művész

f. hó 10-én a »FEKETE SAS« Vigadó új nagy disztermében a »Biharvármegyei Magyar Közművelődési Egyesület« javára

HANGVERSENYT rendeznek.

Jegyek előre válthatók: **Sebő Imre** könyv- és papirkereskedésében.

Helyárak: Páholy 30 kor., Páholytűlés I-ső sor 8 k., II-ik sor 6 k., Zsöllye 8 kor., Körszék 6 kor., Támlásszék 4 kor., Zártszék 4 kor., Erkélytűlés I-II. sor 4 kor., III-VII. 3 kor., Állóhely 2 korona.

A Nagyváradai Hitelbank Részvénytársaság

Üzlet helyiségét

1909. május hó 5-én a **Szent László-tér** és **Zöldfa-utca** sarkán levő **Deutsch K. I.-feie** ház emeleti helyiségébe helyezte át.

Bejárat a **Zöldfa-utcai** részen.

PROTODUPRIUM
Rakóczi-utca
NAGYVÁRAD
BENKŐ
Mindenféle
könyvet
olcsón
ad és vesz.

Apró hirdetések

Minden szó 4 fillér. Vastagabb betűből 8 fillér.
A legkisebb hirdetés 40 fillér.

Apró hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban: Szilágyi
— Dezső-utca 5. sz. alatt. Telefon szám 263. —

Két tanuló

felvétetik a Szent László-nyomdában.

Tanuló

felvétetik Benkő könyvkereskedőnél Nagyvárad, Rákóczi-ut.

Egy

használt puld és pénztárasztal eladó. Nagyvárad, Hitelbank Kossuth Lajos-u.

Építkezési

vasgerendák, fürdőszoba berendezések, kovácsolt és öntöttvas, valamint kő-agyagcsövek fekete és horganyzott sodronyfónatok, Rabitz fonatok, legjobb szerkezetű jégszekrények, és fagyaltgépek nagy választékban és olcsó árban kaphatók **Andrényl Károly és Flal cégnél Nagyvárad.** Ugyanott villany és légszuszcsillárók, továbbá vetőgépek minden elfogadható árban kiadhatók.

Gazdasági gépek, gőzmotorok, gáz, petroleum, benzín, nyersolaj, szívógázmotorok és malomberendezések gyárilag javítottak és felszereltek. — Nagyvárad, Kolozsvári-u. 29-43. Debreczeni Lajos gépjávitó műhelyében.

Kauczil és Széles

műbutor asztalosok Körös-utca 9. Jutányos árban készítenek háló és ebédlőszoba berendezéseket.

Három

Pallas-Lexikon, teljes 18 kötet olcsón eladó **BENKŐ** antiquariumában Nagyvárad, Rákóczi-ut.

Kalapok

a legjobb minőségben és a legdivatosabb formákban **Reichard** áruházában kaphatók.

Egy

jó állapotban levő salongarnitúrát keresek megvételre. Cím e lap kiadójában megtudható.

Legszebb

kivitelű nyomtatványokat a Szent László-nyomda készíti. Nagyvárad, Szilágyi Dezső-utca,

MOSKOVITS

anatomiai cipők a legjobbak.

Lakás

keresőknek ajánljuk próbálkozzanak meg a Tiszántul apróhirdetéseivel.

Kitűnő

Hegyiborok! Jégbehűtött kőbányai sör; legolcsóbb: Mertz bodegájában, Körös-utca 20.

Weisz Izsó

bádigos és vízvezeték berendező, elvállal új munkát és javításokat. Kolozsvári-utca 17.

Körösí János

papi- és polgári szabó
NAGYVÁRAD, Körös-utca 44. sz.

Tisztelettel értesitem az uri közönséget, hogy nálam

a legjobb szabású öltönyök

készülnek bármily kivitelben, igen szolid árak mellett. Egyben megemlítem, hogy szabászatomat Londonban tanultam, amelyről bizonyítványt bármikor felmutathatok. — Pontos kiszolgálás.

Modern szabás! Olcsó árak!

728—1909. v. sz.

Árverési hirdetmény.

Alulírott kiküldött bírósági végrehajtó ezennel közhírré teszi, hogy a Nagyvárad városi kir. járásbíróságnak 1909. évi V. III. 1405—4 számú végzésével dr. Küger Aladár ügyvéd által képviselt Bona Kálmán felperes részére alperes ellen 66 kor. — fill. követelés és jár. erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás folytán alperestől lefoglalt és 900 kor. — fill. becsült ingóságokra a Nagyvárad városi kir. járásbíróság fenti számú végzése folytán az árverés elrendeltetik, annak a felülfoglaltatott követelése erejéig is amennyiben azok törvényes zálogjogot nyertek volna, alperes lakásán, Nagyváradon, Sztaroveszky utca 9. számú házában, leendő megtartására határidőül 1909. évi május hó 5. napján délután 4 órájára tüzetik ki, mikor a bíróság lefoglalt kocsik s egyéb ingóságok a legtöbbet ígérőnek készpénz fizetés mellett, szükség esetén becsáron aul is elfognak adatni.

Felhivatnak mindazok, kik az elárverezendő ingóságok vételárából a végrehajtató követelését megelőző kielégítéshez tartanak jogot, amennyiben részükre foglalás korábban eszközöltetett volna és ez a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tűnik, elsőbbségi bejelentéseiket az árverés megkezdéséig alulírott kiküldöttnél vagy írásban beadni vagy pedig szóval bejelenteni tartoznak.

A törvényes határidő a hirdetménynek a bíróság tábláján kiüszesztést követő naptól számítottatik.

Nagyvárad, 1909. évi április hó 20. napján.

Várnai Henrik,
kir. bír. végrehajtó.

Házi kenyér!

A legjobb házikenyér

• fehér, félféher és barna, továbbá tiszta rozskenyér ma a

legolcsóbb

:: árban kapható ::

KERT-UTCA 6. SZ.

SCHÖN LIPOT péküzletében.

1 kiló kitűnő házikenyér 15 kr.

!! Minden kenyér házhoz szállítatik. !!

Házi kenyér!

Fudally Bálint

férfi szabó

lakását **Sal Ferenc-utca 14. sz.** alá helyezte, ahol a legújabb anatomiai szabás, szolid határozott árak mellett lesznek a mélyen tisztelt urak kiszolgálva.

Teljes tisztelettel

FUDALLY BÁLINT
Sal Ferenc-utca 14. szám.

BARTA IMRE

SZOBAFESTŐ ÉS MÁZOLÓ
NAGYVÁRAD, Szilágyi Dezső-u. 29.

ELVÁLLAL: Szobafestést, mázolás, tapétázást és minden e szakmába vágó munkát olyan árban, melyért
 senki el nem készíti.

KITŰNŐ AJÁNLATOK!!

Házikoszt

— elsőrendű — kapható egy volt nagyvendéglős nejjénél **május hó elsejétől**

Beöthy Ödön-utca 17. szám alatt. Étkezni

lehet a háznál, esetleg haza is küldetik.

Értekezhetni Weisz Ignácánál Szacsray-utca 30.

Értesítés!

Van szerencsém a n. é. közönséget értesíteni arról, hogy a **Farkas László** cég alatt 16 évig fennállott vas és szerszám-üzletet a mai napon megvettem, s azt **Farkas László utóda** cég alatt törvényszékieleg bejegyeztettem, annak vezetésével **FARKAS LÁSZLÓ** urat megbíztam. Amidőn ezt a n. é. közönség b. tudomására hozom, örömmel hivatkozom azon régi ismerettség és bizalomra, amit már a nagy közönség jogelődöm Farkas László személyéhez kötött, s kérem azt a jövőben is céggemmel szemben fenntartani. Szives támogatásuk ellenében előre is biztosítom a t. vevőközönséget, hogy legfőbb törekvésemet fogja kepezni, hogy úgy az árak kitűnő minősége, mint pontos és gyors kiszolgálása, de különösen olcsó áraim megállapításával, valamint raktáram dus felszaporításával teljes megelégedésüket kiérdemelj-m.

Becsés pártfogásukat kérve vagyok

teljes tisztelettel

Farkas László utóda cég,
Farkas László cégvezető.

REISZ MIKSAbékéscsabai butor gyárának
nagyváradi telepe**KOSSUTH LAJOS-utca 7. szám alatt.**

Polgári és finom kivitelű lakásberendezések különleges készítése!

Eladás:

|| nagyban és ||
|| kicsinyben ||

Eredeti gyári árak!

Nagy készlet,
modern vas és
rézbutorokból

Szolid gyártmány!

Nagy megtakarítást érhet el, ha
közvetlenül a készítőnél vásárol!Telefon: Nagyvárad sz. { Interurbán.
Békéscsaba 20. sz. }**Szives tudomásul!**

Tisztelettel értesitem a n. é. közönséget, miszerint helyben a Rákóczi-uton a volt Bartos H. és Társa ernyő- és harisnya-különlegességi helyiségben egy a mai kor igényeinek megfelelően berendezett izlésű **női kalap, ernyő**, harisnya és keztyű különlegességi üzletet nyitok, melyet e hó 5-én nyitok meg.

A n. é. közönség tömeges partfogását kérve vagyok

kiváló tisztelettel

SZOLID SZABOTT ÁRAK!
:: TELEFONSZÁM 130. ::**UJHELYI RÓZA**
NAGYVÁRAD, Rákóczi-ut, Városi Bazar-épület.